

ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

дисципліна:

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)

Викладач

кандидат юридичних наук

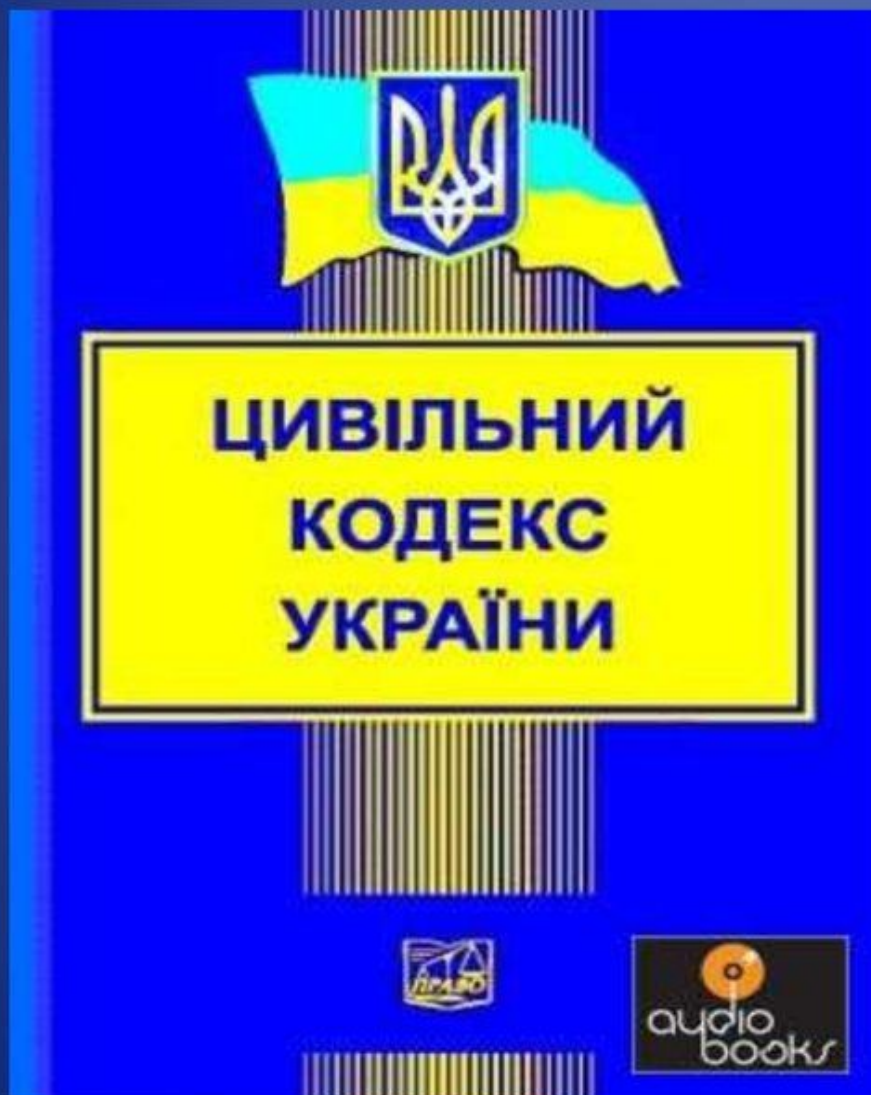
ГАЧАК-ВЕЛИЧКО ЛІЛІЯ АНДРІЇВНА

ТЕМА № 1: ДОГОВІР ДАРУВАННЯ

Навчальні питання:

- ▶ 1. *Поняття та предмет договору дарування*
- ▶ 2. *Права і обов'язки сторін.*

Договір дарування

- Це договір, відповідно до якого одна сторона (дарувальник) передає або
- зобов'язується передати у майбутньому іншій стороні
 - (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність .

Договір дарування є безоплатним, тому дарувальник не має права вимагати від обдаровуваної особи зустрічних дій майнового або немайнового характеру.

Договір дарування, укладений з порушенням вимог закону про безоплатність передання іншій стороні майна у власність, є нікчемним.

Згідно статті 718 ЦК України дарунком можуть бути рухомі речі, в тому числі гроші та цінні папери, а також нерухомі речі. Дарунком можуть бути також майнові права, якими уже володіє дарувальник, або які можуть виникнути в майбутньому.

Форма договору дарування

Усна форма договору за Цивільним кодексом України передбачена для дарування речей особистого користування та побутового призначення.

Договір дарування нерухомої речі укладається у письмовій формі і підлягають нотаріальному посвідченню та державній реєстрації.

Письмово укладається договір дарування майнового права та договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому. У разі недотримання форми такі договори є недійсними.

Договір дарування валютних цінностей на суму, яка перевищує п'ятдесятикратний розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.

Договір дарування рухомих речей, які мають особливу цінність, укладаються у письмовій формі. Хоча передання такої речі за усним договором є правомірним, якщо суд не встановить, що обдарований заволодів нею незаконно.

Сторони у договорі дарування

Фізичні особи, юридичні особи, держава Україна, АРК, територіальна громада.

Батьки(усиновлювачі), опікуни не мають права дарувати майно дітей, підопічних.

Підприємницькі товариства можуть укласти договір дарування, якщо право здійснювати дарування прямо встановлено в установчих документах.

Договір дарування від імені дарувальника може укласти його представник. Представник повинен діяти лише на підставі довіреності, виданої довірительом (дарувальником).

Представник укладає договір дарування щодо того майна, яке вказано в довіреності.

Права та обов'язки сторін у договорі дарування

Права дарувальника:

- відмовитися від виконання обов'язку передати дарунок, якщо після укладення договору його майновий стан істотно погіршився (ст. 724);
- вимагати від обдаровуваного виконання покладеного на нього обов'язку вчинити певну дію майнового змісту або утриматися від її виконання;
- вимагати розірвати договір і повернути дарунок у разі ухилення обдаровуваного від виконання обов'язку на користь третьої особи;
- зажадати скасування договору дарування нерухомих речей чи іншого особливо цінного майна, якщо обдаровуваний умисно вчинив злочин проти життя, здоров'я, власності дарувальника, його батьків, дружини (чоловіка) та дітей (п. 1 ст. 727);
- дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо обдаровуваний створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність (п. 2 ст. 727);
- зажадати скасування договору дарування, якщо через недбале ставлення обдаровуваного до речі, що становить історичну, наукову, культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена (п. 3 ст. 727).

Обов'язками дарувальника є:

- повідомити обдаровуваного про недоліки речі або її особливі властивості, які можуть бути небезпечними для життя, здоров'я, майна як самого обдаровуваного, так і інших осіб;
- дарувальник, якому було відомо про недоліки або особливі властивості подарованої речі і який не повідомив про них обдаровуваного, зобов'язаний відшкодувати шкоду, завдану майну, та шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю в результаті володіння чи користування дарунком.

Права обдаровуваного:

- зажадати передання йому дарунку у разі настання строку (терміну) або відкладальної обставини (п. 1 ст. 723);
- у випадку, якщо дарувальник, незважаючи на настання умови, ухилятиметься від виконання свого обов'язку, обдарований має право на примусове витребування відповідної речі або компенсацію її вартості (п. 2 ст. 723);
- право в будь-який момент односторонньо відмовитися від договору дарування і повернути річ, якщо вона не потребує догляду або особливих умов утримання чи зберігання (п. 2 ст. 724).

Обов'язки обдаровуваного:

- обов'язок обдаровуваного вчинити певну дію майнового характеру на користь третьої особи або утриматися від її вчинення (передати грошову суму чи інше майно у власність, виплачувати грошову ренту, надати право довічного користування дарунком чи його частиною, не пред'являти вимог до третьої особи про виселення, тощо);

- у разі порушення обдаровуваним обов'язку на користь третьої особи дарувальник має право вимагати розірвання договору і повернення дарунка, а якщо таке повернення неможливе, - відшкодування його вартості;

- у разі розірвання договору дарування зобов'язаний повернути дарунок у натурі.

Право власності обдаровуваного на дарунок виникає з моменту його прийняття.

Припинення договору дарування відбувається за такими підставами:

- 1) відмова однієї зі сторін;
- 2) розірвання договору дарування;
- 3) недійсність.

Відмова:

1. обдарований має право відмовитись від подарунка в момент його вручення, тобто коли договір є реальним - момент передачі речі збігається з моментом укладенням договору. В разі якщо договір консенсуальний - передбачає передачу речі в майбутньому, обдарований може відмовитись від дарунка в будь-який час до моменту його прийняття.

2. від договору може відмовитися дарувальник, за умови, що місце має обов'язок передання дарунка у майбутньому, в разі якщо після укладення договору майновий стан дарувальника істотно погіршився. В законодавстві не передбачено, що слід розуміти під істотним погіршенням майнового стану (оціночне поняття).

Розірвання з ініціативи дарувальника за таких обставин:

- щодо нерухомих речей чи іншого особливо цінного майна, якщо обдарований умисно вчинив злочин проти життя, здоров'я, власності дарувальника, його батьків, дружини (чоловіка) або дітей;
- якщо обдарований вчинив умисне вбивство дарувальника, спадкоємці дарувальника мають право вимагати розірвання договору дарування;
- якщо обдарований створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність;
- якщо внаслідок недбалого ставлення обдаровуваного до речі, що становить історичну, наукову, культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена.

Обдарований може розірвати договір керуючись загальними положеннями про договір, зокрема, договір може бути розірвано за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором або законом.

Істотним є таке порушення стороною договору, коли внаслідок завданої цим шкоди друга сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору (виявлення властивостей подарунка про які обдарований не знав до укладення договору).

Підставою недійсності договору є:

1) недотримання в момент укладення договору стороною (сторонами) таких вимог:

- волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі;
- правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним;
- правочин, що вчиняється батьками (усиновлювачами), не може суперечити правам та інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей;

2) договір є недійсним, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин): у разі недотримання вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору; укладення договору дарування від імені неповнолітнього без згоди органу опіки та піклування не потребує рішення суду;

3) також договір є недійсним в разі: недотримання письмової форми; вчинення під впливом помилки; обману; насильства; під впливом тяжкої обставини, тощо. В цьому разі недійсність встановлюється судом.

У разі розірвання договору дарування, дарувальникові повертається дарунок у натурі, а якщо це неможливо, - то компенсація його вартості. На вимоги про скасування договору дарування застосовується позовна давність в один рік.

В разі визнання договору недійсним дарунок повертається дарувальнику, обдарований може вимагати компенсацію за утримання в себе дарунка.

Пожертва

Формою дарування є пожертва, як дарування нерухомих та рухомих речей, зокрема грошей і цінних паперів, особам, визначеним ч. 1 ст. 720 ЦКУ, для досягнення ними певної, наперед обумовленої мети, загальнокорисної цілі.

Оскільки пожертва є даруванням, до неї застосовуються положення про договір дарування. Відмінність від дарунка вбачається в тому, що пожертва призначена для користування невизначеної кількості осіб і має конкретне призначення.

Окремо встановлюються лише права жертвувача на здійснення контролю за використанням пожертви відповідно до мети, встановленої договором про пожертву. У випадку неможливості використання пожертви за призначенням жертвувач дає згоду на використання пожертви за іншим призначенням (у разі смерті жертвувача або ліквідації юридичної особи - за рішенням суду).

Згідно з ч. 3 ст. 730 ЦК України, жертвувач має право вимагати розірвання договору про пожертву, якщо пожертва використовується не за призначенням.